

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਡੀ. ਫਲਸੋ ਅਤੇ ਆਈ. ਡੀ. ਦੁਆ, ਜੇ.ਜੇ. ਦੇ ਅੱਗੇ

ਦੁਆ, ਜੇ.

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬੀ.ਯੂ.ਆਈ., ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲੈਂਟ।

ਬਨਾਮ

ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1950 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 247

ਕਸਟਮ-ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ-ਭੈਣ-ਕੀ ਜਮਾਂਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ-ਰਿਵਾਜ-ਏ-ਅਮ-ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਜਵਾਬ-ਕੀ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ-ਰੈਟਿਗਨਜ਼ ਡਾਇਜੈਸਟ ਆਫ ਕਸਟਮਰੀ ਲਾਅ-ਪੈਰਾ 24-ਕੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

1958
6, ਨਵੰਬਰ

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕਸਟਮਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਮ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਭੈਣ, ਜਮਾਂਦਰੂਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਵਾਜ-ਇ-ਅਮ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੈਟੀਗਨਜ਼ ਡਾਈਜੈਸਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 24 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਜਾਂ ਮੋਹੰਮਦਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਡਾਈਜੈਸਟ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਵਿਚਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਹੁਣ ਇੱਕ ਭੈਣ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਉੱਚੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 7 ਵੀਂ ਡਿਗਰੀ ਜਮਾਂਦਰੂਆਂ ਨਾਲੋਂ ਇੱਕ ਤਰਜੀਹੀ ਵਾਰਸ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਟੀ ਸੀ ਸੇਠੀ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਮਿਤੀ 14 ਜਨਵਰੀ, 1950, ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮਿਤੀ 16 ਅਗਸਤ, 1949 ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਨੂੰ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਮਕਾਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 5 ਮਰਲੇ ਮਕਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ

ਵਾਈ.ਪੀ. ਗਾਂਧੀ, ਅਤੇ ਵੀ.ਪੀ. ਗਾਂਧੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ

ਐਸ ਡੀ ਬਾਹਰੀ, ਰੂਪ ਚੰਦ ਅਤੇ ਐਨ ਐਨ ਗੋਸਵਾਮੀ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ

ਆਈ. ਡੀ. ਦੁਆ, ਜੇ

ਨਿਰਣਾ

ID DUA, J-ਮੁਦਈ ਧਿਰ, ਜੋ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਇੱਕ ਜੱਟ, ਬੁਆ ਦਿੱਤਾ ਦੇ 7 ਵੇਂ ਡਿਗਰੀ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਆਖਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਧਾਰਕ, ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਵੇਲੀ ਨਾਲ 121 ਕਨਾਲ 14 ਮਰਲੇ ਪਿੰਡ ਸਠਿਆਲਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ 7 ਮਰਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਮਕਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੁਆ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਆਖਰੀ ਮਰਦ ਧਾਰਕ ਸੀ, ਕੋਲ ਇੱਕ ਭੈਣ ਬੁਈ ਸੀ। ਬੁਆ ਦਿੱਤਾ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ, ਉਸਦੀ ਮਾਤਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚੰਡੀ ਆਮ ਜੀਵਨ ਅਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਈ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚੰਡੀ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ. ਬੁਈ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਤੋਂ ਝਗੜੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤੋਹਫਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸ. ਚੰਡੀ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਤੋਹਫੇ ਵਿਚ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਮੁਦਈਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਧੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤੋਹਫੇ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਸ਼ਰੀਮਤੁ ਪਰ ਉਲਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਸੀ- ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਸੀਸਟਰਲ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਕਲਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਜੱਦੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੁਆ ਦਿੱਤਾ ਦੀ ਭੈਣ ਨਾਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਰਜੀਹੀ ਹੱਕ ਹੈ । ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸੀ. ਬੁਈ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ:-

ਸ਼ਰੀਮਤੀ ਬੁਈ
ਬਨਾਮ
ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਐਂਡ
ਆਦਰਸ਼
ਆਈ.ਡੀ. ਦੁਆ,
ਜੇ.

- (1) ਕੀ ਮੁਦਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਰਜੀਹੀ ਵਾਰਸ ਹਨ?
- (2) ਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਰੀਮਤੀ ਚਾਂਡੀ ਦੁਆਰਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੋਹਫੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀ ਉਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ?
- (3) ਕੀ ਜੱਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਦਈ ਦੀ ਹੈ?
- (4) ਜੇ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ?
- (5) ਕੀ ਮੁਦਈ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ?
- (6) ਕੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵਾਰਸ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ?

ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੰਡੀ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਭੈਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੰਤਕਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਲਟਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਜੱਦੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਹ ਵੀ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮਿਸ. ਚੰਡੀ ਨੇ ਬੁਆ ਦਿੱਤਾ ਦੀ ਮਾਂ ਵਜੋਂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਜੀਵਨ ਸੰਪਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਤੋਹਫਾ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅੰਕ 1 ਅਤੇ 6 ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, 1914 ਵਿੱਚ ਸੰਕਲਿਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਰਿਵਾਜ-ਏਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਉੱਤਰ 70 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਭੈਣ ਨੂੰ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬੁਈ
ਬਨਾਮ
ਗੰਦਾ ਸਿੰਘ ਐਂਡ
ਆਦਰਸ
ਆਈ.ਡੀ. ਦੁਆ, ਜੇ.

ਰਿਵਾਜ, ਜਮਾਂਦਰੂ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬੁਈ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਮੀਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (1), ਅਤੇ ਮੁਸੰਮਤ ਸੰਤ ਕੌਰ, ਆਦਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ (2)। ਇਹ ਸਿੱਖਿਅਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਭੈਣ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬੁਈ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਤਰਫੋਂ ਭੋਲੀ ਬਨਾਮ ਕਾਹਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (3) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਸਰ ਵਿਲੀਅਮ ਕਲਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰੈਟੀਗਨਜ਼ ਡਾਇਜੈਸਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 24 ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੇ ਪੱਖ ਅਤੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤੱਥ, ਕਿ ਇੱਕ ਮਾਲਕ ਆਪਣੀ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਜਮਾਂਦਰੂ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ ਹੈ। ਜਮਾਂਦਰੂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਭੈਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਤਰਕ 'ਤੇ ਭੈਣ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ।

ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ, ਜਿੱਥੇ 12ਵੀਂ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ (Mt. ਸੁਖਵੰਤ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਸ: ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (4) ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ

(1) 134 ਪੀ.ਆਰ. 1907.

(2) ਐਲ.ਐਲ.ਆਰ. 4 Lah 392.

(3) 35 ਪੀ.ਆਰ. 1900।

(4) ਏ.ਐਲ.ਆਰ. 1951 ਸ਼ਿਮਲਾ 242

ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਲਗਭਗ ਪੂਰੇ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ (ਵੈਸਟਨ, ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਕਪੂਰ, ਜੇ.) ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਕਸਟਮਰੀ ਲਾਅ ਅਧੀਨ ਭੈਣ ਜਮਾਂਦਰੂਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਇਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਮੈਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਮ ਕਸਟਮ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਭੈਣ ਜਮਾਂਦਰੂਆਂ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਜਾਟਾਂ ਵਿੱਚ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਵਾਜ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ExP18 ਅਤੇ P19 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬੁਈ
ਬਨਾਮ
ਗੰਦਾ ਸਿੰਘ ਐਂਡ
ਆਦਰਸ
ਆਈ.ਡੀ. ਦੁਆ,
ਜੇ.

ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਪੀ. 18 ਅਤੇ ਪੀ. 19 ਅਧੀਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਦੋ ਨਿਰਣੇ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਿਵਾਜ-ਏ-ਅਮ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਮਾਂਦਰੂਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਹੁਣ ਆਖਰਕਾਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਲਗਾਤਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਵਾਜ-ਏ-ਅਮ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਿੱਖੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਹਰੀ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਮੁਸੰਮਤ ਸੰਤ ਕੌਰ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ (1)। ਪਰ ਇਹ ਕੇਸ ਵੀ ਉਸੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਲਈ ਬਹੁਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਭੋਲੀ ਬਨਾਮ ਕਾਹਨਾ (2) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਮੁਹੰਮਦ ਸਨ। ਮੈਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹਾਂ ਕਿ Rat-tigan's Digest ਦੇ ਪੈਰਾ 24 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਜਾਂ ਮੋਹਮੰਦਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਡਾਇਜੈਸਟ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਉਲੀਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ।

(1) LLR 4 ਲਾਹ. 392. 6061

(2) 35 P.R 1909

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬੂਈ
ਬਨਾਮ
ਗੰਦਾ ਸਿੰਘ ਐਂਡ
ਆਦਰਸ਼
ਆਈ.ਡੀ. ਦੁਆ, ਜੇ.

ਜੇਕਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਵਿਚਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ, ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਹੁਣ ਇੱਕ ਭੈਣ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਉੱਚੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 7 ਵੀਂ ਡਿਗਰੀ ਸੰਪੱਤੀ ਨਾਲੋਂ ਇੱਕ ਤਰਜੀਹੀ ਵਾਰਸ ਹੈ। ਹਮੀਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (1), ਮਿਸਟਰ ਬਾਹਰੀ ਦੀ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਹਾਇਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਆਖਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਧਾਰਕ ਦੀ ਭੈਣ, ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਉਸਦੀ (ਆਖਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਧਾਰਕ ਦੀ ਧੀ) ਵਜੋਂ ਮੰਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?) ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਭੈਣ ਨੂੰ, ਭੈਣ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਆਖਰੀ ਮਰਦ ਧਾਰਕ ਪਿਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਧੀ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਭੈਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀ ਜੱਦੀ-ਪੁਸ਼ਤੀ ਸੰਪੱਤੀ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਆਖਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਧਾਰਕ ਦੀ ਭੈਣ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਫਲਸ਼ੋ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਆਰ.ਐਸ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਿਸ਼ਵ ਰਿਸ਼ੀ
(ਟਰਾਂਸਲੇਟਰ)